

SISTEMI KRIMINALISTIKE:

klasična delitev-sr. Evropa (**uvod v krim.**, **kr. taktika**-preučuje oblike KD, motive in cilje storilcev, njihovo tipologijo, modus operandi in psih. značilnosti storilcev in drugih udeležencev KD ter razvija taktične metode odkrivanja in preiskovanja; **kr. tehnika**.-gre za tehnična sredstva in njihovo uporabo pri odkrivanju in dokazovanju KD; **kr. metodika**-združuje taktiko in tehniko pri preiskovanju posameznih vrst KD),
splošna-posebna –Nem. (**spl.:** zgo. kr., spl. teorija in metodika, kr. taktika-operativna kr., psihoh.-soc. kr., kr. tehnika; **pos.:**metodika preiskovanja glede na vrste KD, storilca in objekt napada, kr. strategija glede na vrste KD, strokovna področja in regijo)

KRIM. IN DRUGE ZNANOSTI:

KPP: okvir za uporabo kr. metod in sredstev, dokazna vrednost; **KMP:** določa objekt preiskovanja, elementi in pogoji kaznivosti; **kriminologija:** vzroki, posledice, odziv na kriminaliteto; **viktinologija:** tipologija žrtev, vloga žrtve pri nastanku dejanja, odnos storilec-žrtev; na podlagi tega predvidevati nadaljne vedenje žrtve v kaz. post., način psih. pristopa pri zaslišanju, verzije o tipu storilca; **induktologija:** vplivi in dejavnosti vpletanja ki se končajo s KD, prispevek tretjih oseb; **sodna med.:** KD zoper življenje in telo, vzroki in čas smrti, sodni izvedenec pri ogledu smrtnih primerov; **sodna psih.:** temelj za razvijanje preiskovalnih in oper.takt. opravil;

NAČELA:

KPP: oficialnost, akuzatornost, legalitete, materialne resnice, javnosti, neposrednosti, proste ocene dokazov, domneve nedolžnosti, ekonomičnosti;
KR: tehnične in taktične svobode izbire, metodičnosti in načrtnosti, (samo)kritičnosti, hitrosti in presenečenja, temeljitosti in vztrajnosti, objektivnosti, enotnega vodenja, ekonomičnosti, diskretnosti, etičnosti;

ORG. KRIM:

Obvezni pogoji: skupina vsaj treh, delovanje v daljšem čas. obdobju, pridob. premož. koristi ali družb. moči, uradno pregonljiva KD;
vsaj 2 pogoja: nasilje ali korupcija, mednarodna raven, pranje denarja, notranja pravila ravnanja, delitev vlog in nalog, podjetniški način delovanja, vpliv na medije, gospo., drž upravo ali politiko;

ORG. POL:

Rep. raven: GDP (služba GDP): UUP, UKP (sektor za spl. krim., S za gosp. krim., S za org. krim., S za posebne naloge., S za rač. krim in krim. analitiko, S za medn. pol. sodelovanje, S za organizacijske, kadrovske in sistemsko pravne zadeve krim. pol.), CFP, UVZ, OKC, SE, PA, urad za organizacijo in kadre, urad za informatiko in telekomunikacije, urad za logistiko, 11PU;

Reg. raven: DPU (služba DPU): SUP, SKP (odd. za spl. krim., odd. za gosp. krim., odd. za org. krim., mobilni krim. odd., odd. za krim. tehniko, odd. za operativno analitiko), OKC, služba za operativno podporo, PP/PO

Lok. raven: PP-nekatere imajo pol. pisarne, lahko komb. PP (mejni prehodi; imajo mejne enote): lok. kr. enota, vodje pol. okolišev, opazovalna sl., prometna sl., interv. skupina;

MEDN. POL. SOD.:

Oblike: v okviru medn. org., bi- in multilateralni sporazumi, medn. konv., neposr. sod. s sosednjimi drž., zaprosila v okviru pr. pomoči;

Europol: 1992-Maastritski sporazum (3. steber EU), 1995-podpis konvencije o Europolu, 1999-začne delovat, 2001-Slo podpiše sporazum; = neoperativna skupina za izmenjavo info. in analiz v zvezi z: povečati učinkovitost in sodelovanje pristojnih institucij v drž. članicah pri preprečevanju in zatiranju hujših oblik medn. kr. (terorizem, trg. z mamili, jedrskimi in radioakt. snovmi, ljudmi, ilegalne migracije, pranje denarja; sedež v Haagu;

Interpol: 1923-ustanovljeno Mednarodno pol. društvo (tudi Kraljevina SHS) 1956- Dunaj, nov statut in ime Interpol (!), 1992-Slo (ponovno) sprejeta; cilji: širiti medsebojno pomoč med vsemi kr. službami v okviru zakona in čps v različnih državah ter razvijati vse vrste institucij, ki bi lahko prispevale k prepreč. in zatiranju KD, ki so splošne narave in so kazniva v vseh državah;

Ostalo: EDU (Europol drugs unit), MEPA (Srednjeevr. Pol. akademija, Dunaj), AEPC (Evr. združ. pol. kolidžev), ILEA (Medn. pol. akad., Budimpešta, ustanovil FBI), FBI NA (Nacionalna akad. FBI; širi psih. prof.)

VERZIJE:

Vrste: **tipične** (možne razlage celotnega dogodka ob začetnih min inf.), **splošne** (v celoti razlagajo predmet dokazovanja-razl. razlage o možnih pr. relevant. vpr.; verzija in kontraverzija), **posebne** (se nanašajo na posamezna zlata vpr. kr.), **verzije pr. kvalifikacije** (hipoteze o možnih pr. kvalif. dejanja), **verzije obrambe, obtožbe in sodne verzije** (ista dejstva in dokazi a se razlikujejo), **skladne/nasprotujoče** (le v podrobnostih ali v celoti), **prognozne/retrospektivne** (bodoči/pretekli dogodki in ravnanja);

Delo po verzijah: ločene skupine krim. preverjajo vsak eno verzijo;

Delo po skupinah: skupine preiskujejo ne glede na verzije;

POL. EVIDENCE:

ovadene osebe, KD, kršiteljev in prekrškov, iskanih oseb, identifikacij, zaznav KD, operativnih inf., daktiloskopiranih in fotografiranih oseb, DNK preiskav, dogodkov, pridržanih oseb, varnostno preverjenih oseb, pritožb, uporabe pris. sredstev;

KRIM. ANALITIKA:

= veda, ki se ukvarja z identif. in omogočanjem vpogleda v relacije med podatki o kriminaliteti in drugimi potenc. relev. podatki z vidika pol. in sodne prakse (o KD, storilcih in žrtvah ter pol. in sodnih postopkih);

operativna an.: usmerjena v doseganje kratkoročnih ciljev s takojšnjimi učinki; (**KD-an. primera** (rekonstrukcija poteka določene kriminalne aktivnosti s ciljem identificirati delne dogodke in vzorce za nadaljne usmerjanje preiskave in izločitev napačnih info.), **prim. an. primera** (primerjava info. o podobnih KD s ciljem odkriti ali jih je izvedel isti storilec/ci), **storilec-an. specif. profila** (metoda profiliranja storilca enega ali serije KD na podlagi specif. karakteristik dejanja in okoliščin), **an. krim. skupin** (metoda strukturiranja informacij o znani skupini storilcev s ciljem pridobiti vpogled v strukturo skupine in vlogo posam.), **m. kontr. krim.-an. preiskav** (metoda evalvacije posameznih preiskovalnih aktivnosti, ki so ali še potekajo v konkretni preiskov. situaciji s ciljem pravilnega nadaljnega usmerjanja))

strateška an.: dolgoročni cilji-obseg in trend razvoja posam. vrst kriminalitete in načrtovanje zoperstavljanja; (**KD-an. krim. vzorcev** (raziskava narave, razširjenosti in razvoja dol. vrste krim. v dol. geo. prostoru in dol. čas. razdobju), **storilec-an. gener. profila** (metoda odkrivanja karakterističnih posebnosti storilcev, ki so izvedli istovrstna KD), **m. kontrole krim.-an. m. kontr. krim.** (metoda evalvacije večjega št. preiskovalnih in sodnih postopkov s ciljem razvoja metodologij in taktik));

OGLED KRAJA:

Vrste: **po značaju** (kot oper.takt. dejanje, kot formalno preisk. d.), **po času** (v predkaz. post., v preiskavi, med gl. obr., izven gl. obr.), **po izvajalcu** (policist/kriminalist, preisk. sodnik, sodnik)

Faze: prihod in zavarovanje kraja, orientacija na kraju, statična faza, dinamična f., dokument. stanja;

Naloge: iskati, odkrivati in zavar. dejstva in dokaze, miselna rekonstr. dejanja, sestaviti in preveriti možne verzije, preveriti vse izjave (preiče, žrtve,...);

Zapisnik ogleda: opis pristopa do kraja dejanja, opis ožjega kraja d., opis središča dogodka oz. objekta napada, spec. zapis mnenja izvedencev in strokovnjakov, priloga (skice, fotografije, video);

OPERATIVNA AN. PRIMERA:

Zbrane inf. o KD → klasifikacija; nato skupina analitikov poda: možno rekonstr. dejanja, znač. Primera, profil storilca, napotki za preiskov., pomen dejanja;

INDICI:

Delitev: časovno (pred, med in po dejanju), kažejo na (KD, storilca, oboje), vrste (materialni, psihološki, v korist obdol., v škodo ob.)

Indicialna metoda: temelji na induktivni logični metodi, gre za kopičenje istovrstnih dejstev in pomanjkanje nasprotnih; je verjetnostnega značaja; koherentnost in kongruentnost (st. logične verjetnosti raste-dejstva se dopolnj., krepijo) sklepov; akumulacija (sistem. zbiranje indicev, ki v povezavi povečujejo utemeljenost suma za dol. KD in dol. storilca), difundiranje (neobstoj pričakovanih indicev vodi v dvom o pravilnosti verzije), eliminacija (obstoj enega elem. pomeni nujno neobstoj drugega);

Indici: procesno (navzočnost na kraju, sledi, predmeti, motiv, sumljivo obn.), krim. (predkaznovanost, značaj, rezultati poligrafa, prepoznavna po fotografijah)

ZASLIŠANJE:

Vrste: zaslišanje (uradno, navzoč odvetnik), inf. pogovor (opozorilo na pravice, podpiše UZ ki ostane v spisu), neformalni pog. (UZ ki je izločen iz spisa, brez opozorila na pravice);

Strategije in taktike: glede na vrste KD, tipe storilcev/prič, situacijo, tipične strat. obrambe, pr. dopustnost;

Rac. pristop: predlog za poligraf, obtožba in postopno nizanje dokazov, ugotavljanje alibija, takojšnja predstavitev vseh dokazov, iskanje protislovij in laži, nakazovanje olajševalnih okoliščin, presenečenje, pasti (Columbo);

Emoc. pristop: predlog za poligraf, uporaba psih. posledic KD, poudarjanje psihof. znakov krivde, sočustvovanje, prispevek žrtve, psihološka »kopel«, poudarek smiselnosti priznanja, olajš.-otež. okolišč.;

Nedopustne metode: uporaba psih./fiz. sile, grožnje, sugestija in preslepitev, kaptiozna vpr. (kot da je že priznal), sredstva ki vplivajo na voljo pri izpovedovanju, spec. tehnike komunik.,...

Strategije obrambe: zatrjevanje nedolžnosti, sklic na proces. napake v predk. ali kaz. post., zmanjševanje pomena dejanja, iskanje olajš. okol., milejšo pr. kvalifik., neprištevnost ali bistveno zmanjšana, prispevek žrtve ali tretjih oseb, zavlačevanje postopka, sklicevanje na »višje cilje«;

POLIGRAF:

Direktna: fiziološki odzivi na kontrolna, nevtralna in relevantna vpraš. (razlike v reakcijah), potrebni razgovori pred in po...;

Pri nas klinični oz. globalni pristop-analiza besednega in nebes. Vedenja stranke v vseh fazah uporabe polig. metode, dokaj subjektiven a 90% zanesljiv;

Poligr. preiskava: vse dejavnosti polig. izvedenca, ki so namenjene uspešnemu preverjanju verodost. izjav (ogled, zbiranje informacij, izvedba...);

Psihof.preiskava verod. izjav s polig.: dejavnosti ki jih izvedenec opravi v laboratoriju (neposr. testiranje);

Protiukrepi varanju: ko že zazna varanje

Antiukrepi: da ne bi prišlo do varanja

Indirektna m.: testi vrhunca napetosti (vsa vprašanja enako pomembna in ogrožujoča – serija vprašanj, eno relevantno, ostala nevtralna) oz. test prikritih info.;

CFP:

Odd. za kem. preiskave: mamila, barve, eksploziva, črnila, vzroki požarov, rekonstrukcija odstr. številčk, avt. laki...

Odd. za bio. pr.: krvne sledi, sperma, slinice idr., lase, žival. dlake, tekstilna vlakna, dnk...

Odd. za pr. pisav in dokumentov: rokopisi, podpisi, tipkana in tiskana besedila, sumljivi dokumenti, ponar. bankovci, ...

Odd. za daktiloskopijo: prstne sledi, sledi dlani, rokavic, stopal, obuval,...

Odd. za fiz. pr.: orožje in sledi orožja, orodja, steklo, zemljo, avt. kolesa, avt. žarnice, tahografske zapise, elekt. naprave, vzroki požarov, forenzična fotografija, videosnemanje...

DAKTILOSKOPIJA:

Vzorci prstnih odtisov: vrtinčasti ali krožni vzorci, enostavni ali čisti loki, leve ali desne zanke, jelkovi loki;

Poroskopija: identif. S primerjavo znojnih por na papilarnih linijah

Roboskopija: ident. S primerjanjem oblike robov papilarnih linij

Nivojska delitev ident. postopka: osnovni vzorec, individ. znač., pore, oblika robov pap. linij, dopolnilne podrobnosti pap. linij;

Locard: več kot 12, 8-12 (potrdita 2 strokovnjaka, jasnost odtisa, redkost vzorca, vidnost por, očitna skladnost širine in položaja pap. linij in viličenj), -8 (ni ident. gotovosti);

BIO. SLEDI:

Oblike krvnih sledi: pasivne (krvni strdki, mlake, srage, kapljičaste sledi-pot ugotavljamo glede na vzdolžno os, smer leta pa na podlagi oblike koncev krvnega madeža-pika od klicaja), sledi ko kri zadane ob podlago z dodatno silo (sledí zamahov, razpršene sledi, brizge), prenosljive sledi (prenos z dotikom-krvavi odtisi-uporabljen predmet! ali sledi brisanja);

Prstni odtisi DNK: izolirano DNK encimsko razrežemo na dol. mestih, večlokusna sonda pa se lahko veže na 30 razl. mest-pri vsakem posamezniku drugače-edinstvene temne lise ki so fragmenti DNK;

Profiliranje DNK: enolokusna sonda se veže na robna zaporedja lokusov, uporabiti moramo 4-6 enol. sond da dobimo indiv. spec. alelni vzorec;

TEKSTILNA VLAKNA:

Kontaktne mikrosledi-gre za posredno ugotavljanje stikov; je dinamičen proces-čas ko so tekst. vlakna na nekem predmetu ali oblačilu je omejen in odvisen od tega kaj se z njimi dogaja (profil vlaken se nenehno spreminja);

Ugotavljamo morfološko enakost vlaken ter enakost barv in substanc, pomembna je relativna frekvenca tega tipa vlaken v populaciji;

Poškodbe tekstila: mehanski, kemični in toplotni učinki; obraba, trganje, rezanje, prebadanje, drgnjenje ob drugo površino, raztegnitev, žival. ugrizi, vročina, mikrobi;

LASJE:

Preiskave: morfološke značilnosti (dokaznost odvisna od redkosti značilnosti) in DNK (lasni koreni rastočih las);

Primerjalni vzorec: 50-100 las, izčesani in izpuljeni (zatilje, teme, sence);

BALISTIKA:

Delitev: notranja (gibanje izstrelka v cevi orožja), zunanja (gib. izstrelka po izletu iz cevi) in b. cilja (gib. in obnašanje izstrelka na cilju);

Orožje: kratko- in dolgoceveno; enostrelno, repetirno, polavtomatsko in avtomatsko;

Splošne karakt.: kaliber kroglice in tulca, vtisnjeni žlebovi in polja cevi ter njihova širina, smer uvijanja ožlebljenja cevi, sledi izvlačilca in izmetalca na tulcu, sled udarne igle, sled nabojnika na plašču tulca,...

Individ. kar.: hrapavost površine in naključne poškodbe proizvodnje in uporabe;

Strelno razdaljo dobimo iz porazdelitve delcev smodniškega polnjenja in delcev z netilne kapice okoli strelne poškodbe;

MEHANSKE SLEDI:

Oblike: vtisnina, zdrsnina, presekanina, preščipnina, prereznina, ...
So individ. znač.;

PROMET:

Žarnica gori: nitka se raztegne, deformira, ko se raztrga so robovi zaobljeni, sledi taljenja, nitka oksidira, se privarijo drobci stekla;

Kolesa: po sledih prereza na presečni površini določimo smer in način nastanka poškodbe na podlagi morfol. znač.;

STEKLO IN ZEMLJA:

steklo: delce fizično sestavimo skupaj, gostota in lomni količnik (določi le istovrstnost); pravokotni rob linij je na naspr. strani delov. sile;

zemlja: primerjalna analiza dveh vzorcev-barva, gostotna gradientna metoda, kamnine in minerali z mikroskopom;

OBUVALA:

Spl. znač.: skupne več obuvalom dol. znamke in modela (dolžina, širina, vzorec podplata, obraba zaradi načina hoje);

Indiv. znač.: naključno nastale poškodbe (zareze, razpoke, manjkajoči delčki, tujki);

Vrste sledi: **dvodimenz.** (trde površine, na detajle vplivata gladkost in poroznost; lahko prinešene+ ali odnešene- sledi; suhe ali mokre ob nastanku),

trodimenz. (mehkeše podlage);

Zavarov.: splošna foto. in foto. primerjalne kakovosti; želatinasta folija (gl. povr.) ali elektrostatika (porozne povr. a suhe sledi) oz. vlivanje;